

ELS NOSTRES POBLES

ES SECAR DE LA REAL

LA REAL

• Ricard Terrades i Toni Gorrias

A la Real, on han entaferat l'hospital, s'han trobat restes del neolític. Aquests primers realins tenien un important comerç amb els fenicis i bona mostra d'això són les nombrosíssimes àmfores púniques destrossades mentre s'han fet les obres.

Sobre el poblat neolític s'hi féu un assentament romà les troballes del qual confirmen que era el jaciment romà més important de Mallorca. Després dels romans, hi quedaren els bizantins, que deixaren l'empremta en molta ceràmica.

Quan els àrabs conqueriren Mallorca convertiren aquestes terres en un verger, i d'aquí el seu nom, *al-riyad* ('el jardí o verger').

El monestir de la Real

El 30 de juny de l'any 1239, el comte de Cerdanya Nunó Sanç va fer donació del lloc de la Real als monjos del Cister. En la donació, hi anava inclòs el molí del Racó «*quod dicitur del Racho*» (a la síquia de la font de la Vila) i l'honor de Sant Llorenç, terres que ocupaven tota la planura que va des de la partió del terme de Ciutat amb Bunyola fins al camí dels Reis, per tant, ocupava Son Bibiloni, Son Penyaflor, So na Jaume, Son Sardina i Sant Llorenç; en canvi, no hi estava inclòs el molí de Sant Llorenç, que quedava en poder de Nunó Sanç.

Les terres de la Real pròpiament dites ocupaven una mena de triangle invertit: la punta de baix coincideix amb el començament de les terres de Son Cabrer, el límit de la part occidental es trobava al camí de la Real/camí d'Esporles i arribava a les terres de Son Gual de Pocafarina, on hi ha la creu de terme i començava el terme d'Esporles, que ara es diu els Establiments Vells. A la creu, la partió continuava cap al llevant seguint el límit amb la possessió de Son Berga; en arribar a Ca na Gallura, la partió era el mal anomenat camí de la Real (el vertader nom és camí de Son Espanyol). El camí era el límit oriental de les terres fins a arribar al carreró del Rei/carretera de Sóller (ara anomenat camí dels Reis), lloc on girava cap al mestral i continuava per la partió de Son Cabrer.

En aquestes terres, s'hi instal·là el monestir de la Real, primer al lloc on s'aixecava un alcàsser (Son Cabrer) i, després, al lloc on ara es troba el monestir actual (*opus nova*).

El monestir fou el centre d'un espai rural, ja que l'orde

Entrada reial i Can Oleo, la Real Nova.

del Cister seguia la regla *ora et labora*, per la qual cada monjo tenia cura d'un hort i de les terres comunes. Per tant, tots els monestirs cistercencs són rurals. Aquest fet donà la característica paisatgística que fins poc temps encara es conservava.

El lloc triat per erigir el monestir no fou fruit de la casualitat. Aquelles terres estaven travessades per dues síquies, que feien del lloc el millor terreny de conreu del terme de Ciutat. El monestir tenia els drets d'aigua de la síquia de la font de la Vila, i, com a conseqüència de la sentència del 2 de desembre, el 4 del mateix mes se signà l'acord entre els hereus de Guillem Baster i l'abat de la Real, pel qual el lloctinent Berenguer d'Arnau d'Illa donava al monestir de la Real tota l'aigua de la síquia d'en Baster dels dissabtes de sol a sol i un albelló continuat (del diàmetre d'un dobler de Mallorca).

El fet que el monestir estigués ubicat en un lloc tan privilegiat féu que es formassin petits nuclis de població als voltants d'aquelles terres. On ara hi ha Beldeport, hi havia, a més a més, una agrupació de tres molins fariners i flassaders; i, devora el convent, les cases de Son Granada, Can Espases, Ca na Gallura, Son Togores, etc. Convé recordar un dels realins de més renom que ha viscut en aquesta contrada, Ramon Llull, que féu una llarga estada de meditació al monestir, hi escriví una sèrie de llibres i hi deixà un llegat documental.

El ciutadans de Mallorca ben prest sentiren un gran interès per la Real, i així es produí el fet que ha donat més ressò al nostre poble: la festa de Sant Bernat, la trobada popular més antiga d'illa.

Claustre del monestir la Real Nova.

1. L'origen de les festes

No es coneix l'origen de la celebració de les festes de Sant Bernat, però sabem que se celebren com a mínim des de l'any 1238-1239, com ho demostra un document que més endavant transcriurem. Els primers dos anys en què es va fer, la festa es dugué a terme als terrenys de l'alcàsser del comte Nunó Sanç, els quals l'any 1239 ell mateix donà a l'orde del Cister. Precisament en aquest edifici es fundà el segon monestir d'aquest orde a Mallorca, després del monestir Fontis Dei de la Granja d'Esporles (antiga alqueria Alpí, districte de Bunyûla-Mûsû).

Per tant, com que la festa està datada abans de l'arribada dels monjos a la Real Vella, l'origen podria ser el retorn dels conqueridors al lloc on havien acampat quan formaven part de les tropes que dia 31 de desembre conqueriren la Madîna Mayûrqa i la convertiren en la Ciutat de Mallorca.

2. El cister a Ciutat (1239). El monestir de Santa Maria de la Real

(Ja es coneixia amb aquest nom l'any 1240.)

El 30 de juny de l'any 1239, el comte Nunó Sanç féu donació de la Real, després de ser autoritzada per reial privilegi del rei Jaume I a Lleida el 13 de setembre de l'any 1232. La Real també era anomenada aleshores l'alcàsser de Nunó Sanç.

Oratori de la Real Vella.

Amb la donació, el monestir de la Real quedava com a successor del comte del Rosselló i, per tant, tenia el possessor en caràcter senyorial de totes les seves terres i propietats i també el dret d'escrivania. El 28 de juliol (el 27, segons els cronicons) es féu una transacció entre l'infant Pere de Portugal, Nunó Sanç i altres nobles. En aquest conveni, es repartia l'aigua de la síquia

de la font de la Vila entre els magnats; també es donaven una sèrie d'ordres per facilitar l'abastament d'aigua i el manteniment de les síquies i, entre d'altres, es tornava a ordenar la demolició dels molins sarraïns que molestaven el decurs de les aigües.

Del repartiment de les aigües en sortí beneficiat el monestir de la Real, ja que li quedava assignada la novena tanda per regar el seu hort.

Les condicions dels terrenys de la Real eren perfectes per crear el model de monestir cistercenc: terres de bona qualitat, aigua (dues síquies) i extramurs de Ciutat. Miedes Manrique i Dameto ho explica així: *por ser aquel lugar muy ameno y deleytoso, muy lleno de árboles y de aguas con mucha frescura, y tan propinco a la ciudad.*

Així, el primer monestir a Ciutat quedà ubicat a l'antic alcàsser de Nunó Sanç, conegut també popularment com «lo bany dels moros».

El 10 de març de l'any 1274, el rei confirma a l'abat el possessor del monestir i els molins, la Real Vella amb els molins, la Granja d'Esporles amb els molins i l'honor de Sant Llorenç (a més d'altres propietats).

3. Qui pagava les primeres festes?

En un document fet a les calendes del mes d'abril de l'any 1241 (18 de març), el notari Domènec Sunyer recollí l'acord entre Pere Roig, mercader, i l'abat de la Real, que estava en el primer monestir: la Real Vella/alcàsser del comte Nunó Sanç/Son Cabrer. El mercader, arrendatari de les aigües sobrants de la font de la Vila, propietat de l'orde del Cister, es comprometia a pagar el dia de Sant Bernat les despeses de cada any relatives a l'arranjament de cadafals, tendals i domassos per adornar la plaça i el vestíbul de l'església. L'arrendatari de les aigües no podia cobrar res als venedors de fruita i queviures que es traslladaven a la festa i muntaven les seves paradetes, que havien muntat els anys anteriors 1238-1239.

Abans, les terres i aigües havien estat arrendades (1234-1236) a diversos jueus: Ferrer d'Oizet les havia llogades a Juceff, fill de Salomó; a Daviu, fill de Muça; a Magalluf, fill de Juceff, i a Amar, fill de Juceff. Després, quan el monestir s'establí a la Real Vella, la festa seguí a l'igual que els anys anteriors (1238-1240), però ja sota l'advocació de sant Bernat.

A partir de l'edat moderna, quan ja estava ubicat a la Real Nova, el monestir també pagava despeses de compra de neu per fer gelats.

4. Com eren les festes?

La primera descripció de les festes (Moragues, Bover, 1841) recull textualment: *Esta es sin duda la diversión*

Can Espases Vell.

Intens trànsit de carruatges.

campestre que mas escite el regocijo y el placer de los palmesanos. El acercarse la fiesta de San Bernardo es para ellos un motivo alarmante para poner en acción todos los recursos que conducirles puedan al logro de sus deseos, sin perdonar ni á diligéncias ni á fatigas, ni a otro cualquier medio que pueda serles útil para sus designios. Enmudece en esta ocasión la indigencia mas escasa, viéndose contrastada por un entusiasmo el mas exaltado, y un deseo incapaz de arredrarse, de asistir á la bulliciosa fiesta de San Bernardo. Llega al fin el anhelado día, y Palma queda en gran parte despoblada por la multitud de familias que al amanecer parten a acamparse en las cercanías de aquel monasterio. Entonces es cuando las copas de los árboles ofrecen su abrigo á las varias reuniones que van formándose, impidiendo con su ramaje la entrada a los abrasadores rayos del sol de agosto. Rebosa la alegría en todos los pechos, y pronto les hace despreciar los rigores de la estación más ardiente para

entregarse a las diversiones que mas halagan al genio de cada uno, y puede satisfacer su gusto. Acuden unos al paseo, que es sin orden, sin distinción de clases y bullicios; confundidos se ven allí el primor, la cultura, el aseo rústico, la grosería, la finura, el pueblo y la nobleza, ofreciendo toda especie de contraste; mientras que varios grupos con una inocencia encantadora y digna de los sencillos habitantes de la Arcadia, van formando donosas danzas pastoriles al son de las gaitas y zampoñas... Al declinar la tarde, en la puerta de Jesus y á alguna distancia en el camino que guía a San Bernardo, se hallan muchas personas de las que quedaron en la ciudad, para presenciar el tumultuoso arribo de los carruages, participar del exaltado regocijo de

los que en ellos vienen, y aumentar su algaravía y sus chillidos. Brillan encendidas teas por entre la muchedumbre, conciertos y desconciertos de bocinas, caracoles marinos hieren el ronco son los oídos, y el grito de cuya (palabra burlesca cuyo origen ignoramos) generalmente repetido, rompe los aires sin cesar.

Sin embargo de suceder a veces alguna desgracia, y casi siempre pérdidas de alhajas y otras prendas, no acostumbra jamás haver robos, ni pependencias, ni juegos ruinosos, no otros excesos criminales. Todo es devoción en el templo, en que se celebra una lúcida fiesta, y animación, movimiento y alegría fuera de el.

La segona descripció de la festa ens la donà **l'arxiduc Lluís Salvador**: La festa de Sant Bernat, una de les més típiques i concorregudes de Mallorca, se celebra el 20 d'agost molt a prop de l'església del convent de la Real, dissolt de 1835 ençà. Tot i que no s'hi pot trobar allotjament, molta gent de les classes més baixes ja hi van la tarda anterior i passa la nit a la serena perquè és l'estació favorable, al matí següent es fa una funció religiosa. Des de primeres hores de la matinada l'afluència és cada vegada més gran, ja que no només hi acudeix gent de la ciutat, sinó també de tots els pobles de l'entorn i així continua fins al capvespre, en què el nombre dels presents puja ben bé a 8.000 persones, fins i tot de vegades de 12.000 a 15.000. La majoria de gent hi arriba en vehicle o cavalcant, els rics en carruatges, els pagesos en carros envelats, els obrers de Palma en els carros de transport ordinaris. Mentre es balla prop de monestir, grups de sis a deu persones acampen en terra a banda i altra del camí que duu allà i prenen damunt unes tovalles esteses o bé damunt la mateixa herba el seu àpat, en què els elements imprescindibles són l'ensaïmada i la sobrassada, i en el qual no manquen tampoc el vi i les rialles, així com els sons de xeremies, tamborino i flabiol. En aquesta gran acampada hi estan representades totes les clas-

EL SECAR DE LA REAL

ses socials; entre els grups es veuen carruatges i carros, tot i que la majoria de vehicles i animals es troben junts en segon pla, formant una mena de cordó circular entorn dels acampats. Altres persones s'apleguen per l'indret del ball, bé per ballar o per mirar com ballen. Després d'haver menjat i begut a bastament, tothom torna cadascú a ca seva a posta de sol, i llavors hom veu passar els genets i els carruatges formant una llarga filera per damunt del camí. Els carros van caramulls de gent i contenen de vegades dotze, quinze i més persones, tant homes com dones, dels primers n'hi ha que duen una torxa resinosa amb la mà, que encenen quan entren a la ciutat. La gent que va en els carros llancen crits alegres i concretament el crit «xuia!», que sembla ser l'expressió d'alegria determinada exclusivament per a aquesta festa. Molta gent de la ciutat, que no era a la Real, acudeix a la porta de Jesús a esperar la tornada dels carruatges; la majoria es col·loca a la Rambla o al Born, per on passen els carruatges; un darrere l'altre, amb les torxes enceses i enmig de constant cridòria, per transportar llavors els seus ocupants cadascú a ca seva.

Els refrescs que se serveixen, no només en aquesta, sinó també en altres ocasions festives diferents, de les quals encara parlarem, són generalment molt senzills entre la gent que viu al camp i als pobles, però naturalment varien segons la situació econòmica de les persones que els ofereixen. Entre els més pobres algú porta per la cambra una safata amb confits d'anís i de ragea, on hi ha una cullereta de plata; car aquesta cullereta es considera un utensili imprescindible, i fins i tot la gent més pobra, que no en té cap, no es descuida mai de manllevar-ne una per a tal ocasió. Al cap d'un temps, aquesta persona o una altra passa amb una ampolla d'anís (aiguardent). Cadascú pren una culleradeta de confits i un glop d'aiguardent.

5. El trànsit de carruatges

El trànsit de carros, que pot semblar recent, ja està documentat l'any 1511, any en el qual el cotxe del senyor Pelai Quint fou subjecte d'un incident destacat: *Este confuso alboroto y el tropel inconsiderable de carruages que van entrando no pocas veces han causado desgracias considerables, siendo digna de atención entre ellas la que sucedió en el año 1511, en que al entrar por la puerta de Jesús volcó el coche del caballero D. Pelayo Quint, por haber rozado contra otro y sido atropellados por una multitud de carruages que allí se agolparon, pillando a un hombre y un niño que murieron a pocos instantes. Hemos preferido este suceso entre otros muchos que pudieran referirse, por inducirnos su noticia á reconocer que el uso de los coches que tanta comodidad ofrece, se practico en Mallorca antes que en Madrid, pués el primero que vió aquella corte fue el de la reina doña Juana La*

Loca, muger de Felipe I, el Hermoso, en el año 1555.

6. El gremi de moliners d'aigua

El gremi dels moliners d'aigua, creat la quarta dècada del segle xv, tenia com a patró sant Bernat i, per tant, participava, des que es va crear, en les festes del monestir: *Se obsequia a su patrón una función de Yglesia que empieza por las completas de la víspera y sigue misa mayor y sermón el día de la fiesta y el día siguiente un aniversario de las ánimas de los cofrades difuntos con la correspondiente iluminación.* (Historia de Mallorca, Dameto)

El gremi pagava les despeses de murta, tella, xeremies i refrescs, i també misses menors.

La processó estava composta de: 2 majordoms i el claviari, que formaven la prohomonía; els oïdors de comptes, els mestres –confreres– i aprenents (mossatges), el penó gremial el portava l'avisador.

El poble de la Real

L'any 1812 es desamortitzaren les pertinències del monestir i l'edifici es convertí en hospital de les nombroses víctimes que hi hagué a causa de la terrible febre groga que afectà Mallorca aquell any.

Com no podia ser d'altra manera, el poble de la Real té el seu origen en l'establiment emfitèutic, l'any 1820, d'una part important de les terres del monestir, quasi totes situades part damunt de la síquia d'en Baster. Aquest fet ha donat popularitat al fals nom de «secar de la Real», nom absolutament ridícul si es té en compte que la major part de les terres la Real eren un verger. Per això, ens hem d'acostumar a dir només la Real.

En pujar al poder el règim absolutista, es retornaren les propietats a l'orde cistercenc, però la desamortització de l'any 1836 fou la que acabà amb aquest, i les terres no establertes foren venudes. Així sorgiren algunes possessions com Ca Don Marc, sa Vinya i Can Cànaves.

En l'època de la transició, mort ja el dictador, el batle Paulino Buchens i el seu equip de govern municipal autoritzaren la construcció d'una *ciudad satélite* per a vint mil habitants. La forta pressió dels veïnats, encapçalats pel rector Josep Amengual, aconseguí canviar el projecte, que es reduí, i sorgí la urbanització.

Ara, després d'una aferrissada lluita, ens estan fent una petita dotació sanitària que al darrere ens porta una sèrie de projectes de creixement que acabaran amb tota la zona rústica de la riba esquerra de sa Riera; deixarem de ser un poble i passarem a ser un barri.

Com diuen dissortadament molts a Mallorca: «i tanmateix...», i això que, com podeu veure a les fotografies, el paisatge del nostre poble s'ha acabat per sempre mai! Amb gratitud al mestre Andreu Muntaner i Darder, per les fotografies del seu arxiu particular.

EL MONESTIR DE LA REAL

• Joan Francesc March

El monestir de Santa Maria de la Real o simplement de la Real, fundat per disseny del rei Jaume I el Conqueridor, està situat a les foranies de Palma, entre les carreteres d'Esporles i Valldemossa, dins un entorn rural regat per les fonts de la Vila i d'en Baster, en un terreny cada dia més amenaçat i retallat per les mordales d'un progrés que no respecta la natura.

Vora la Real habitaren els més antics pobladors de Mallorca, com ho demostren les troballes fetes a Son Espases, just davant el monestir. Allà han aparegut restes d'un temple talaiòtic i és segur que els romans hi tenien una ciutat, esborrada per les màquines del materialisme profanador, com ho demostren tantes d'àmfores romanes i bizantines que s'han destrossat. També hi havia un campament militar, del temps de Pompeu el Jove, de l'any 47 aC, que s'ha conservat.

Després dels romans i els bizantins, s'hi establiren els musulmans, els quals canalitzaren les aigües que fertilitzaven les terres i també hi deixaren altres vestigis. Després vingueren els cristians que acompanyaven el rei En Jaume. El Conqueridor, devot i protector de l'orde del Cister fundat per sant Bernat de Claravall, i seguint la tradició del seu casal, volgué ser enterrat a Poblet, on s'establí aquesta comunitat. Per aquest motiu, quan l'any 1228 Jaume I proposà a les Corts de Barcelona la conquesta de Mallorca, va prometre a Ramon Cervera, abat de Poblet, que si donava suport a l'empresa l'autoritzaria per fundar un monestir de cistercencs a l'illa de

Mallorca. En efecte, va complir el que havia promès i va concedir aquesta autorització el 13 de setembre de 1232. El parent del rei i comte del Rosselló, Nunó Sanç, s'encarregà d'encobrir els nouvinguts i l'any 1235 els oferí la Granja d'Esporles, on s'establí l'abat Gallard i tretze monjos. L'any 1236 ja està ben documentada la presència d'una comunitat del Cister a Esporles, Monasterium Fontis Dei, com l'anomenen els documents antics. L'any 1239, els monjos bernats passen de Son Cabrer o la Real Vella al monestir actual. El comte Nunó Sanç envià carta definitiva de fundació i féu donació a l'abat de Poblet, Ramon Donat, del lloc anomenat la Real per edificar-hi un monestir cistercenc. Sembla que n'inicià la construcció el mestre d'obres Jordi Fuster i que s'acabà de construir l'any 1266.

Des del monestir de la Real, l'orde del Cister va deixar la seva empremta a Mallorca, on els seus membres estigueren durant sis-cents anys, des de 1235 fins a 1835. Els monjos bernats introduïren noves tècniques de conreu, de racionalització del treball i de desplegament ramader, i organitzaren unes colònies agrícoles model·liques amb les quals varen difondre un concepte de viure després dels lligams del feudalisme. La influència de l'orde del Cister fou molt important a la nostra illa, ja que el seu abat era la segona autoritat després del bisbe. També l'abat de la Real tenia un gran prestigi a Mallorca, com ho demostra el fet que durant la revolta dels forans (1450-1457), els revoltats varen dir que no entregarien les armes si no hi era present l'abat de la Real. Aquesta popularitat també es nota en la rondalla *L'abat de la Real*, recollida per mossèn Alcover.

També multiplicà en gran manera l'influx espiritual i cultural dels monjos bernats sobre la nostra illa la presència al monestir del fill major de la nostra terra, el beat Ramon Llull, nascut a Palma l'any 1232. Ell, com sabem, fou *un dels homes més representatius de l'Europa del segle XIII que, arborat d'una fe viva i d'un amor volcànic, es lliurà per espai de 50 anys a la tasca gegantina d'unificar els homes i els pobles amb la religió de Crist*, com diu Salvador Galmés, el nostre gran lul·lista.

Sabem que, després d'una vida llibertina, devers l'any 1263 Ramon Llull es va convertir gràcies a unes aparici-

EL SECAR DE LA REAL

ons de Jesucrist crucificat. El fet és que després d'aquella conversió es va formar a l'ombra dels monjos de la Real. Ens conta a la *Vida coetània*, dictada per ell mateix als cartoixans de París l'any 1311, que per resoldre el problema d'un esclau moro que el volgué matar i que tenien a la presó digué que *anassen a nostra Dona de La Real per pregar nostre Senyor Déu que l'inspiràs que faria del tal moro. E com hagués feta oració aquí per tres dies*. A més d'aquests tres dies, més tard es va retirar al monestir per estudiar i formar-se, amb anades a Ciutat per consultar les biblioteques dels franciscans i dominics, des de 1265 fins a 1274, gairebé deu anys. Ja havia escrit alguns llibres quan, l'any 1274, pujà a la muntanya de Randa a fer vida de profunda oració. En aquells paratges li vingué una il·luminació que l'omplí d'entusiasme i *amb grans làgremes féu moltes gràcies a nostre Senyor d'aquella gràcia tan meravellosa i tornà al Monestir de la Real per so que posqués ordonar los dits llibres e de fet, ordonà un molt bell lo qual apel·là la Art Major i après la Art General*. Per tant, el monestir de la Real té l'honor d'haver contribuït a la formació del gran Ramon Llull i a la creació del català literari, ja que va ser en aquells escriptors on redactà les primeres obres. Més tard, quan va morir el beat, deixà en testament al monestir dels bernats un cofre de llibres escrits per ell que guardava a cal seu gendre, Pere de Santmenat.

De l'influx del monjos de la Real sobre la cultura popular, destaquen les romeries anyals, documentades des de l'any 1236. Milers de pelegrins arribaven al monestir cistercenc per plegar mans a la figura de sant Bernat i connectar amb els efluis de la mare terra.

El monestir de la Real, durant la seva llarga història, ha suportat alguns soscaires. Entre els anys 1521-1523, durant les Germanies, el monestir fou assaltat pels revoluts, que feren desaparèixer *plurima instrumenta et libris*

(molts d'objectes i llibres), entre els quals, segurament, hi ha les obres del llegat de Ramon Llull, de les quals no ha quedat rastre.

Després de sis-cents anys de la fundació del monestir, vingueren grans esdeveniments històrics, com les guerres napoleòniques i altres convulsions socials. L'any 1820 es va tornar a proclamar la Constitució de 1812 i se suprimiren a Mallorca certs convents i monestirs, entre els quals el de la Real. Per aquest motiu, els monjos del Cister hagueren de partir. La llei es féu efectiva per al monestir el 7 de desembre de 1820, i els béns i les rendes foren lliurats a subhasta pel Govern. Al poc temps, es va derogar la Constitució i, el 1823, els monjos tornaren a

l'antiga propietat. L'edifici del monestir, però, s'havia deteriorat molt, principalment durant l'epidèmia de 1821, quan l'edifici fou transformat en hospital, i pels horts i altres llocs es trobaven cadàvers enterrats de qualsevol manera. A penes els fills de Sant Bernat havien començat a restaurar les destrosses quan vingué la llei de desamortització, per la qual tots els monjos el 12 de juny de 1835 havien d'abandonar definitivament el monestir de la Real. Els religiosos que partiren eren desset, i els béns varen ser adjudicats pel Govern a aquells que els havien comprat el 1820. L'any 1843, l'edifici del monestir fou venut a particulars i tan sols quedà el temple, amb unes dependències per a un capellà que deia missa els diumenges i els dies de festa.

A partir d'aquella data, s'establiren al monestir diverses famílies, que feren separacions en el claustre i posaren cuines i dormitoris dins cada habitatge. En el pati d'enmig hi havia dues cisternes i dos aljubs que eren d'ús comú. El claustre es convertí en una plaça de poble i l'edifici, de tant de valor històric, es deteriorava dia a dia.

Després de seixanta-dos anys d'abandó, començà un nou període històric per al monestir de la Real. El bisbe Jacint Cervera va resoldre que s'encarregassin del temple els Missioners dels Sagrats Cors, fundats a Sant Honorat de la muntanya de Randa pel pare Joaquim Rosselló i Ferrà el 17 d'agost de 1890. Com el beat Ramon Llull, baixaren de la muntanya de Randa per estar en un lloc de tanta importància històrica i amenaçat per la ruïna i l'oblit. El 26 de juny de l'any 1897, els Missioners dels Sagrats Cors iniciaren l'estada a la Real. Hi anaren els sacerdots Josep Miralles i Francesc Solivelles i el germà coadjutor Bernat Mesquida. Començaren a fer una bona tasca apostòlica i, després de certs problemes, l'any 1905 la Real fou assumida com a

casa de la Congregació dels Sagrats Cors. Després, el 1906, el pare Joaquim Rosselló va passar a viure a la Real, on va estar fins a la seva mort, esdevinguda el 20 de desembre de 1909. Els missioners reanimaren les festes de Sant Bernat i la tradicional romeria, i hi afegiren el nou ingredient de repartir un brot d'alfabeguera, que reben amb devoció milers de pelegrins. Els administradors novells de la Real construïren l'ala ponent del claustre, que estava totalment derruïda, i renovaren el temple, amb intervenció dels arquitectes Antoni Gaudí i Guillem Reynés Font. També construïren el campanar i l'atri de l'església, a més de dues places davant el monestir i el temple.

També els successors dels monjos bernats en aquest preuat *Escorial* de Mallorca –en sentit històric, espiritual i cultural, no de riqueses i ornamentació, naturalment– volgueren continuar l'esperit de sant Bernat, del beat Ramon Llull i de l'abat Antoni Ramon Pasqual, i fundaren la Biblioteca Balear, situada a l'Abadia Vella, construïda per l'abat Gregori Salvà, elegit l'any 1681. La biblioteca va ser fundada pel pare Gaspar Munar l'any 1930. Va començar de zero, puix els llibres de Ramon Llull i la biblioteca del monjos s'havien perdut. Començant per un important fons lul·lià, la Biblioteca Balear és actualment un dels fons documentals més importants que es poden trobar a Mallorca sobre qüestions de la nostra cultura. Conté uns 60.000 volums, dels quals n'hi ha 15.000 referits a les Balears, i uns 400 manuscrits i 50 pergamins de valor incalculable. Els manuscrits més antics són les *Constitucions del monestir de Santa Margalida de Palma* (1320) i el *Llibre del Consolat de Mar* (1385). Aquest llibre conté el text original que va fer el notari mallorquí Huguet Borràs i el 1345 n'envià una còpia al Consolat de Barcelona. El còdex de la Real és de 1385 i va ser utilitzat a Mallorca des que es va publicar fins a l'any 1868. També es troben a la Biblioteca de la Real l'original manuscrit de la *Història de Mallorca* de Bonaventura Serra (1771), el *Llibre extraordinari de la cort de l'abat de la Real* (1615), bona part de la documentació de la sèquia d'en Baster, manuscrits de l'abat Antoni Ramon Pasqual i les seves *Vindiciae Lullianae*, el

Capbreu del monestir de La Real (1710) i la primera edició de *Die Balearen*, de l'arxiduc Lluís Salvador (1869-1891). Del beat Ramon Llull s'hi troben algunes obres de les edicions més antigues, de les quals podem destacar *Beati Raymundi Lulli Opera Omnia* de Magúncia (1721-1742), i l'edició de les obres completes fetes a Mallorca a partir de l'any 1900 pels intel·lectuals mallorquins Mateu Obrador, mossèn Alcover, Miquel Ferrà, mossèn Salvador Galmés i mossèn Costa i Llobera. Aquests llibres es troben a la part baixa de la biblioteca. En el primer pis es troba la Biblioteca Moragues Monlau, donada per aquesta família i que aplega un important cabal de literatura, medicina i ciència, a més de la correspondència entre mossèn Alcover i Josep Monlau i Sala. Finalment, en el pis superior i les sales properes es troba una gran quantitat de teologia i de ciències eclesiàstiques.

Els Missioners dels Sagrats Cors ja fa més de cent anys que continuen a la Real revivint l'esperit de sant Bernat juntament amb el propi carisma de missioners, defensant la personalitat del nostre poble i compartint els soscaires del monestir de la Real, que és una relíquia de la història de Mallorca, un monument del nostre passat, escola de la preparació de la personalitat més genial que ha donat la nostra terra, el beat Ramon Llull. El monestir de la Real és també un símbol que representa el nostre poble, el qual, malgrat els infortunis de la història passada, ha pogut subsistir. Però a partir del triomf del partit de Jaume Matas el maig de 2003, el monestir ha suportat els perillous embats de materialisme destructor que ha farcit la nostra illa de ciment i asfalt sense cap respecte ni consideració. A partir d'aquella data, totes les finques que envolten la Real han passat a les mans d'especuladors sense manies i, per aquest motiu, sobre la relíquia històrica de Son Espases s'alça un hospitalot que un govern culte i civilitzat hauria construït a una altra banda on no es fes tant de mal a la civilització.

Que aquest fet serveixi per meditar que un poble ha de caminar cap al futur amb un progrés i una evolució dignes d'una gent culta i comprensiva que no destrueix els seus valors ni renuncia a la seva personalitat.

ELS NOSTRES POBLES

suplement
d'EL MIRALL

amb el suport de:

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Presidència
Direcció General de Comunicació

GOVERN
de les ILLES
BALEARS

www.illesbalears.cat

EL SECAR DE LA REAL SALVEM LA REAL

• Núria i Josep Llabrés Prat

El mes de novembre de 2003, el Govern de les Illes Balears d'aleshores, governat pel pacte PP-UM, exposà la voluntat d'ubicar el nou hospital de referència de les Illes a la finca de Son Espases Vell.

Va ser llavors quan s'iniciaren els contactes entre els veïns del Secar de la Real i, després d'unes quantes reunions, va néixer el moviment ciutadà Salvem la Real. L'objectiu de la plataforma era donar a conèixer i denunciar les diferents deficiències en el procés d'elecció de la finca i en els posteriors tràmits d'adjudicacions. Mitjançant reunions setmanals, es començaren a organitzar tot un seguit d'activitats, manifestacions i protestes acompanyades d'accions legals, per frenar la construcció de l'hospital, que suposaria la destrucció de la ruralia de la zona. Després d'un inici tímid, amb la participació en actes amb altres organitzacions en defensa del territori com «Autovia no», «No al segon cinturó» i d'altres, Salvem la Real va passar a ser el moviment ciutadà de referència a partir de les festes de Sant Bernat de 2004, les festes del patró del barri. Aquell any, es va demanar a l'Ajuntament que no acompanyàs la romeria, a causa de les diferències entre el consistori i els veïns. I no tan sols varen pujar en romeria, sinó que ho feren acompanyats de la Policia Nacional, que carregà contra els veïns que es manifestaven. L'endemà d'aquests fets, el moviment passà a ocupar la primera plana de l'agenda política de les Illes, i el cas de l'hospital de Son Espases es va convertir en un dels temes principals de discòrdia política. Els anys varen passar i les mobilitzacions es feren més contínues. Per mitjà d'itineraris i conferències, es va donar a conèixer l'entorn de la Real, els seus valors culturals i naturals, i la importància de mantenir un espai rural devora la ciutat.

Per complementar els diferents actes, s'iniciaren també accions judicials per denunciar les irregularitats del projecte i de la presa de decisió respecte d'aquest. Les irregularitats varen estar presents des del primer moment en què es plantejà el projecte, per exemple: la manca d'un concurs públic per decidir la millor ubicació de l'hospital, la sospitosa compra dels terrenys propers a Son Espases dies abans que sortís a llum la notícia, l'empresa a qui es varen concedir les obres no va ser la millor oferta, la destrucció de les síquies d'en Baster i de la Vila un cop iniciades les obres i la manca d'arqueòlegs des del primer moment d'inici d'obres, entre d'altres. Tot això dugué la gent de la plataforma Salvem la Real a participar en plenaris de l'Ajuntament, del Govern i del Consell per posar en evidència les mancances del projecte i fer arribar la seva veu a la resta de la ciutadania a través dels mitjans de comunicació.

La plataforma va fer arribar clarament a la ciutadania el rebuig al projecte, perquè significa la destrucció d'un dels pocs espais rurals propers a Ciutat i la destrucció d'un conjunt històric. En moltes ocasions, es va demostrar que Salvem la Real no era una lluita de veïns per

defensar la pròpia tranquil·litat, ans al contrari; en moltes de les manifestacions que es feren, eren més les persones que no vivien al barri, però que també sortien al carrer en contra del projecte.

Totes aquestes manifestacions, a més, tenien el suport dels partits de l'oposició PSM, EU, Els Verds, ERC, que a les eleccions del juliol de 2007 acabaren formant govern amb el nom de la coalició, Bloc, i el PSIB-PSOE, que acabà essent el partit principal del govern.

Prèviament a aquestes eleccions, que comportarien un canvi de color polític a les Illes, es feren manifestacions multitudinàries amb el lema «Qui estima Mallorca no la destrueix» i «Salvem Mallorca», en les quals aquests partits també varen ser presents. Ara bé, un cop varen arribar les eleccions i, en conseqüència, el canvi de govern gràcies a la pressió ciutadana (la influència dels moviments ciutadans va tenir una importància clau en el canvi de color polític al govern), la coalició de govern PSOE-Bloc-UM decidí fer un pas enrere respecte al seu programa polític i donar l'esquena al projecte, que, com ja hem dit, s'havia convertit en un dels principals temes de tensió política.

Després d'uns mesos en què les obres estigueren aturades per avaluar el projecte i veure si es continuava o es replantejava de nou, el Govern decidí seguir endavant. La plataforma ha disminuït la seva activitat fins a dia d'avui, a causa del sentiment de traïció vers aquells que han tingut l'oportunitat de fer el que demanava la ciutadania i, en canvi, han optat per interessos econòmics i de partit.

Actualment, sense el nom de la plataforma, tots els que varen participar d'una manera o l'altra en el moviment ciutadà continuen denunciant les mancances del projecte. No ja les d'un principi, més de caràcter urbanístic, sinó les de caire funcional. És a dir, des del principi la plataforma va optar per altres alternatives més viables per construir l'hospital que comportarien una sanitat pública millor a les Illes. En aquests moments, s'intenta posar en evidència les mancances del projecte pel que fa als accessos al nou hospital, o bé per la manca de vials d'entrada o de transport públic, o bé per la incapacitat dels vials actuals per suportar un flux més gran de vehicles, ja que els mateixos accessos hauran de ser compartits pels estudiants de la Universitat de les Illes Balears i els treballadors dels polígons industrials de Son Castelló i de Can Valero.

Les obres van a un ritme accelerat per tal que estiguin acabades abans del final de la legislatura. Aquest fet, afegit al tipus de contracte amb l'empresa a la qual es varen adjudicar les obres, comportarà un nou hospital amb serveis deficitaris, que no complirà els objectius que havia de tenir. Aquest model de construcció d'obres públiques no és nou a Mallorca; un exemple n'és la construcció de la línia de metro (Pl. d'Espanya-Universitat), que va acabar inundat i, per sort, sense víctimes.

ENotes històriques i descriptives del Secar de la Real dels segles xx i xxi

• Antoni Vives Jordi / Antoni Vives Reus

El Secar de la Real és un barri situat al nord de la ciutat de Palma. Entre els seus límits, ens trobam les barriades d'Establiments i Son Espanyol al nord; Son Sardina, a l'est; el torrent de sa Riera, a l'oest, i el barri de Cas Capiscot, al sud. A més a més, i com a referents històrics d'aquesta delimitació, encara es conserven dues de les antigues creus que indicaven l'inici i el final del Secar, si bé una d'aquestes malauradament ja no s'ubica en el seu lloc original.

I és que en aquestes darreres dècades han tingut lloc tota una sèrie de canvis importants a Mallorca, i el Secar no n'ha estat una excepció. Això fa que a dia d'avui puguem diferenciar almenys tres nuclis molt significatius dins les 333,91 hectàrees que ocupa el barri. En primer lloc, i per la seva antiguitat, cal esmentar el nucli antic, amb les cases disperses principalment situades a banda i banda del carrer del Coronell Beorlegui, avui carrer de Joan Mascaró Fornés. En segona lloc, la denominada «urbanització», que nasqué durant els anys vuitanta fruit de l'incipient creixement urbanístic de la perifèria de Palma i que es troba situada ben enmig del barri. En tercer lloc, no podem oblidar el nucli de Can Dalmau, zona urbanitzada a partir dels anys setanta i situada entre el camí dels Reis i Cas Capiscot. En total, una àmplia zona geogràfica que configura una de les barriades més extenses de Palma. Tal volta per això encara conservi una part important del seu paisatge natural i rural de fa un temps.

Si tenim el gust de passejar pel seu entorn, encara podem admirar algunes antigues possessions i finques amb caràcter i nom propis, petites i mitjanes propietats que en molts de casos han impedit una urbanització més extensiva de la zona, si bé és veritat que bona part dels seus primitius usos agrícoles i ramaders gradualment s'han perdut. En aquest sentit, s'ha d'esmentar Son Espases Nou (rehabilitada recentment amb l'objectiu de desenvolupar-hi una activitat lúdica i de restauració), la Real (de propietat privada i a l'entrada del monestir), Can Cànaves (dins la urbanització i amb unes cases de possessió que estan en procés de restauració per a usos públics), Son Serra Parera (que ha estat urbanitzada però que les seves antigues cases restaurades formen part d'un complex d'oci) o Son Porro (antigament Can Puça i avui dedicada a l'equitació).

Una altra finca que cal destacar és Can Coll, una preciosa propietat de final del segle XIX ubicada a la zona de s'Aljub i que destaca per la seva esvelta torre. Aquesta propietat també és coneguda pels seus jardins, considerats fins no fa gaire uns dels més importants de l'illa. Altres aspectes que destaquen de Can Coll són els llacs i la capelleta. Tot plegat, un espai únic i singular que fins i tot Foment del Turisme de Mallorca intentà promoure turísticament.

També mereix una atenció especial Can Gasà, que des de 1978 és un centre de beneficència i d'acollida de persones necessitades, projecte de Jaume Santandreu, la tasca del

qual és coneguda a tota l'illa. Més recentment, també s'ha de tenir en compte Sa Casa Llarga, finca ubicada devora la carretera de Valldemossa i que ha estat cedida provisionalment pels seus propietaris amb les mateixes finalitats socials.

Altres finques que tampoc no podem oblidar són Son Cabrer, es Pinar, Can Calca, Beldeport, Cas Fornes, Can Salí, Cas Prior o Cas Vicari, moltes de les quals classificades dins l'arquitectura rural i tradicional illenca. A pesar de tot, han estat urbanitzades possessions com Can Cànaves, Ca Don Marc, sa Vinya, Son Serra Parera i, amb finalitats sanitàries, Can Granada i Son Espases Vell.

Malgrat tots aquests canvis recents, el Secar de la Real ha estat un barri que fins fa poc s'ha mantingut aïllat de Palma. Tal vegada per això en moltes ocasions els seus habitants s'hagin sentit com un poble dins la ciutat. Evidentment, les singulars i tradicionals festes patronals de Sant Bernat a final d'agost, amb la seva coneguda romeria, han marcat una part molt important de la identitat del barri. De fet, són molts els veïnats que organitzen i preparen les festes en un ambient d'il·lusió i germanor, desitjant compartir aquesta alegria amb el pelegrí, que quan arriba i entra dins l'església a venerar el sant és obsequiat amb un brot de d'alfabegueria.

Les festes de Sant Bernat, també conegudes antigament com les festes patronals en honor de Nostra Senyora de la Font de Déu i Sant Bernat, són de les més antigues de Ciutat. A part dels actes estrictament religiosos, des de fa molts d'anys s'organitzen un gran nombre d'activitats socioculturals, com les corregudes de joies o curses pedestres, la funció teatral o comèdia –organitzada en ocasions per la coneguda Companyia de Teatre Regional Artis, la Companyia Xesc Forteza o, més recentment, la companyia Els Comediants de l'Abat–, els actes esportius o les actuacions de música tradicional i moderna. En aquest darrer sentit, s'ha de dir que s'organitzen autèntics festivals artístics com el de 1959, que ja incloïa les actuacions dels triomfadors dels festivals de Palma.

Precisament, la vida social i cultural del barri mereix una atenció especial. Entre els diferents llocs, destaca la parròquia, situada al monestir mateix, ja que sempre ha estat l'espai on moltes generacions han duit a terme diferents activitats. Algunes de les iniciatives més rellevants d'aquests darrers anys han estat la posada en funcionament del Teleclub, el 1959; l'establiment des dels anys vuitanta de l'Associació Ràdio Club Cultural de Mallorca; la creació del club d'esplai Es Tió, el 1991; la seu de la Fundació Concòrdia o la Confraria dels Templers de Sant Bernat, el 2004. A més a més, la parròquia també és un lloc important d'acollida per als immigrants gràcies a un conveni signat el 1999 entre els Missioners del Sagrat Cor i el Consell de Mallorca.

La iniciativa i l'organització ciutadana de final dels anys setanta i sobretot dels anys vuitanta propicià que el moviment veïnal es desenvolupàs. Així, a les diferents barriades de

EL SECAR DE LA REAL

Palma començaren a proliferar les associacions de veïnats. El Secar de la Real no en seria una excepció, i ja a final dels anys setanta es creà l'Associació de Veïnats del Secar de la Real, l'objectiu de la qual ha estat donar respostes i solucions a les problemàtiques quotidianes. No podem oblidar com en determinats moments ha duit endavant diverses lluites reivindicatives. A partir dels anys noranta i entorn del nucli de Can Dalmau, es creà l'Associació de Veïnats de Son Serra Parera, el 1990, mentre que un any després i dins la nova urbanització nasqué l'Associació de Veïnats de Sant Bernat.

Un altre ens sociocultural que tampoc podem deixar de banda és l'Associació de Gent Gran, una entitat creada el 1999 i ubicada dins la urbanització que, a més de ser un lloc d'espai i encontre per als més grans, s'ha convertit en un punt de trobada veïnal de diversos nuclis de població. Entre les diferents activitats que du a terme figuren les excursions i els viatges, la gimnàstica, els balls i les danses del món, els tallers de manualitats o els jocs i els entreteniments.

L'esport en general i el futbol en particular han tingut un calat social molt important al barri. Això queda reflectit en la creació del Club La Unión, el 1985, fruit de la fusió de dues entitats esportives: la UD San Bernardo i el CF La Real. La seu i el terreny de joc s'ubicaria a la capelleta de Cas Vicari. L'esforç de molts de socis, directius i veïnats propicià que amb el pas dels anys s'obtingués una col·laboració de l'Ajuntament de Palma i s'estrenassin les noves instal·lacions, aquestes ja dins la urbanització. Més recentment, s'ha inaugurat un pavelló esportiu dependent de l'Institut Municipal d'Esports, cosa que ha permès donar cabuda a més i més diverses modalitats esportives.

D'altra banda, també s'ha de dir que el Secar de la Real és un barri amb molta d'història. Podríem constatar-ne els inicis en la conquesta catalanoaragonesa de Mallorca el 1229, quan el rei Jaume I el Conqueridor establí el seu campament als voltants del que avui és el referent del nostre barri, el monestir benedictí de Santa Maria de la Real. Aquest important monument de gran vàlua històrica i patrimonial es mereix una consideració especial i per això li correspon un article monogràfic en aquest dossier.

Amb aquest prisma històric i religiós, també s'ha de tenir molt present l'existència de la capella del beat Gaspar Bono, una antiga casa rural convertida en capella el 1833 i en la qual trobam el camp de futbol vell. Aquest complex, molt apreciat pels veïnats de la zona nord del barri, és conegut amb el nom de Sa Capelleta, un espai que, tot i pertànyer a la congregació dels Missioners del Sagrat Cor, entre 1971 i final del segle xx fou administrat per la Congregació dels Pares Mínims de Sant Francesc de Paula. Molta de gent encara recorda com antigament s'hi celebraven les festes d'agost amb una sèrie d'actes religiosos i socioculturals. Actualment, encara s'hi duen a terme iniciatives de tipus social i, de fet, l'Associació de Veïnats del Secar promou un gran nombre d'activitats, com els cursos de manualitats, confecció, pintura, restauració de mobles o gimnàstica.

Sense deixar de banda la part històrica, i ja en el terreny educatiu, cal fer memòria del convent de la Congregació de les Germanes Franciscanes Filles de la Misericòrdia, construït per ordre del bisbe de Mallorca el 1890 i amb una finalitat religiosa i educativa. Aquesta escola estigué oberta fins

al curs 1970-1971. A dia d'avui, acull la Comunitat Terapèutica Son Ribes, entitat que depèn del Consell de Mallorca. La seva evolució de convent a escola fins a les darreres dècades del segle passat ens deixa molts i emotius records de les religioses que desenvoluparen la seva labor en uns moments tan precaris i amb tanta manca de mitjans.

En el vessant educatiu, també s'ha de fer constar el col·legi públic Secar de la Real, que es troba al carrer del Vicari. Sens dubte, un edifici singular per les fines línies arquitectòniques.

Des del punt de vista econòmic i comercial, s'ha de comentar que, atesa la llargària i l'extensió del barri, hi ha un interessant nombre de tendes i establiments. Si bé alguns d'aquests antics negocis ja han desaparegut, com Sa Punta, Can Dalmau (antiga fàbrica de begudes), Can Tomàs, Sa Cooperativa, Can Xisquetó o Can Mosca, encara estan oberts dos dels forns més antics: ens referim a Ca l'Amo en Pep, que també té una botiga, i el forn de Sant Bernat, fundat el 1865. Valgui a dir que en aquests darrers anys i fruit de l'augment demogràfic han proliferat un gran nombre de negocis de diferent tipologia.

Pràcticament tots els oficis artesanals que hi havia un temps han desaparegut o s'han traslladat als polígons industrials. Pocs són els fusters, els ferrers i els selleters que queden al barri. Altres testimonis que ens recorden un passat econòmic no gaire llunyà s'intueixen clarament quan contemplam l'antiga gerreria de la família Riera, un edifici ben assenyalat de principi del segle xx que amb la seva característica xemeneia ha marcat la fisonomia del barri; o l'antiga cereria, avui encara en funcionament i ja en mans de la tercera generació. És precisament a començament del segle xx quan localitzam la presència d'un discret però interessant moviment obrer relacionat amb el sector secundari. El 1912 es creà la societat obrera El Porvenir, i el 1920 hi havia 52 afiliats secarins al Sindicat de Picapedrers de Palma.

Tanmateix, antigament el barri del Secar sempre va ser un lloc tradicionalment agrícola i ramader que es caracteritzà, com moltes altres bandes, pel cultiu de l'ametler, un arbre de secà que comporta una activitat laboral familiar: des de la recol·lecció, la pelada –durant els refrescants vespres d'estiu– fins a la clàssica «prova» de rendiment abans de vendre l'ametla. Uns apreciats ingressos que es destinaven a cobrir infinitat de petits desigs que no es podien satisfer en el dia a dia. Una tendència que comença a canviar a partir de final dels anys seixanta i setanta del segle xx, quan es viu una ràpida modernització econòmica, social, laboral i quotidiana. Pel que fa al cultiu de reguiu, i gràcies a la síquia d'en Baster (aspecte que es detalla en un altre treball d'aquest dossier), s'ha de dir que han estat molts els petits i mitjans propietaris d'horts que s'han beneficiat del seu cabal d'aigua. Això ha permès conrear terres d'hortalisses i llegums, fet que ha suposat, sens dubte, un estímul econòmic per a moltes famílies de la zona.

La proximitat amb Ciutat també s'ha de valorar com un estímul i un al·licient econòmic per als veïnats de la zona. Cal imaginar que la inauguració de la línia de tramvia d'Establiments, el 1926, amb parades al barri del Secar, augmentaria aquestes relacions. Llàstima que el 1959 se substituís per l'autobús. Una estampa –el tramvia enmig dels ametlers– que molta de gent encara recorda amb nostàlgia.

CICLE DE CONCERTS DE TEMPORADA I MÚSICA DE CAMBRA 2010

• **Dissabte, 6 de març de 2010 a les 20 h.** Cambra, Casal Solleric
"Quintet Lluís Vives"

Mayte Abargues, flauta | **Carlos Fortea**, oboè | **Sílvia Insa**, clarinet
José Tatay, fagot | **José Francisco Fortea**, trompa

CAMBINI: *Quintet núm. 2 en Re menor*

DANZI: *Quintet, op. 51 núm. 1*

ARNOLD: *Three Shanties*, per a quintet de vent

HINDEMITH: *Kleine Kammermusik*, op. 24 núm. 2, per a quintet de vent

• **Dilluns, 8 de març de 2010 a les 20 h.** Cambra, Museu de Mallorca

Smerald Spahiu, violí | **Barbara Walus**, violí | **Lluís Oliver**, viola
Felipe Temes, violoncel | **Baltasar Clar**, contrabaix

JANÁČEK: *Suite*

ELGAR: *Serenata en Mi menor, op. 20*

WEINER: *Divertimento núm. 1, op. 20*

TURINA: *La oración del torero, op. 34*

BRITTEN: *Sinfonia simple, op. 4*

• **Dissabte, 13 de març de 2010 a les 20 h.** Cambra, Casal Solleric

Mayte Abargues, flauta | **Sílvia Insa**, clarinet | **Sebastià Pou**, violí
Paula Marquès, violí | **Marta Hatler**, viola
Dmitri Stuchkov, violoncel | **Cristina Badia**, arpa

ROPARTZ, J. G.: *Prélude, marine et chanson*, per a flauta, violí, viola, violoncel i arpa

GLICK, S. I.: *Suite hebraica núm. 5*, per a flauta, clarinet, violí i violoncel

RAVEL: *Introduction ed allegro*, per a arpa, flauta, clarinet i quartet de corda

• **Dijous, 18 de març de 2010 a les 20:30 h.** Temporada, Auditorium

Matthias Aeschbacher, director | **Alfredo Oyagüez**, piano

Mozart: *Maurische Trauermusik, KV 477* (Música per a un funeral maçònic)

Mozart: *Concert per a piano núm. 27, KV 595*

Brahms: *Obertura tràgica*

Strauss: *Mort i transfiguració*

• **Dilluns, 22 de març de 2010 a les 20 h.** Cambra, Museu de Mallorca

Daniel Ispas, violí | **Sebastià Pou**, violí | **Elisabeth Romero**, viola
Luis Correa, violoncel | **Jozef Szafranski**, contrabaix

ROSSINI: *Sonata núm. 2 per a quartet de corda*

ROSSINI: *Sonata núm. 3 per a quartet de corda*

MILHAUD: *Quintet amb contrabaix, op. 316*

• **Dimecres, 31 de març de 2010 a les 20:30 h.** Temporada, Auditorium

Víctor Pablo Pérez, director | **Marta Matheu**, soprano

Agustín Prunell, tenor | **José Antonio López**, baríton

Coral Universitat de les Illes Balears (Joan Company, director)

Cor Infantil Universitat de les Illes Balears

BRITTEN: *War Requiem*

• **Dilluns, 12 d'abril de 2010 a les 20 h.** Cambra, Museu de Mallorca

Agnes Probst, violí | **José Tatay**, fagot | **Enrique Sánchez**, flauta

CORELLI: *Trio sonata*

QUANTZ: *Trio sonata*

TELEMANN: *Trio sonata*

C. PH. E. BACH: *Trio sonata*

• **Dijous, 15 d'abril de 2010 a les 20:30 h.** Temporada, Auditorium

Miguel Roa, director | **Maria Rey-Joly**, soprano | **Sílvia Torán**, piano

BRETÓN: *Escenas andaluzas*

ALBÉNIZ / FRÜBECK: *Suite española*

FALLA: *Noches en los jardines de España*

TURINA: *Canto a Sevilla*

TURINA: *Danzas fantásticas*

• **Dissabte, 17 d'abril de 2010 a les 20 h.** Cambra, Es Baluard

Daniel Ispas, violí | **Gloria Grati**, viola | **Dmitri Struchkov**, violoncel

Selecció de música de:

GERSHWIN, PIAZZOLLA, JOPLIN, MELODIES BROADWAY, BANDES SONORES i altres

• **Dissabte, 24 d'abril de 2010 a les 20 h.** Cambra, Es Baluard
"CORNOGRÀFICS"

Joan Barceló, trompa | **Nigel Carter**, trompa | **José Fco. Fortea**, trompa
César Guillem, trompa | **Miriam Merino**, trompa

TELEMANN: *Concert per a 4 trompes*

HINDEMITH: *Sonata per a 4 trompes*

BACH: *Preludi Coral "Wir Glauben all'an einen Gott"*

F. TULL: *Lament (In memoriam Philip Farkas)*

L. SHAW: *Quipperies*

• **Dilluns, 26 d'abril de 2010 a les 20 h.** Cambra, Museu de Mallorca

Gina Nicola, violí | **Paula Marquès**, violí | **Miguel Arola**, viola

Lluís Oliver, viola | **Dmitri Struchkov**, violoncel | **Joana Gual**, violoncel

BRAHMS: *Sextet núm. 1, op. 18* | TXAIKOVSKI: *Souvenir de Florence*

• **Dijous, 29 d'abril de 2010 a les 20:30 h.** Temporada, Auditorium

Salvador Brotons, director | **Vitaly Samoshko**, piano

MERCÈ PONS: *Expectatives*

KALINNIKOV: *Simfonia núm. 1*

RAKHMANINOV: *Concert per a piano núm. 3*

• **Dissabte, 8 de maig de 2010 a les 20 h.** Cambra, Museu Castell de Sant Carles

Sílvia Insa, clarinet | **Sebastià Pou**, violí | **Jaume Tomàs**, piano

POULENC: *Sonata per a clarinet i piano*

BRAHMS: *Sonata per a violí i piano en La major, op. 101*

BARTÓK: *Contrasts, per a clarinet, violí i piano*

• **Dijous, 13 de maig de 2010 a les 20:30 h.** Temporada, Auditorium

Philippe Bender, director | **Josep Mª Colom**, piano | **Carmen Deleito**, piano

SCHUMANN: *Manfred*, Obertura

MENDELSSOHN: *Concert per a dos pianos*

WAGNER: *Lohengrin*, Preludi de l'Acte 3r

WAGNER: *Tristà i Isolda*, Preludi i

mort d'Isolda

STRAUSS: *Salomé*, Dansa del set vels

• **Divendres, 14 de maig de 2010 a les 20 h.** Cambra, Fundació Pilar i Joan Miró

Javier Arnal, oboè | **Juan José Pardo**, clarinet | **Gina Nicola**, violí

Dmitri Struchkov, violoncel | **Philip Dawson**, contrabaix

PROKOFIEV: *Quintet per a oboè, clarinet, violí, viola i contrabaix en Sol menor, op. 39*

BRITTEN: *Quartet-Fantasia per a oboè, violí, viola i violoncel*

HINDEMITH: *Quartet amb clarinet*

• **Dissabte, 15 de maig de 2010 a les 20 h.** Cambra, Museu Castell de Sant Carles

Mayte Abargues, flauta | **Enrique Sánchez**, flauta

Joan Rodríguez, oboè | Pianista, a determinar

JULES DEMERSEMANN: *Fantasia concertant*

P. A. GENIN: *Gran duo concertant*

F. CH. BERTHÉLEMY: *Duo brillant sobre Guillem Tell*

• **Dijous, 20 de maig de 2010 a les 20:30 h.** Temporada, Auditorium

Salvador Brotons, director | **Javier Arnal**, oboè

STRAUSS: *Concert per a oboè* | STRAUSS: *Simfonia Alpina*

• **Divendres, 21 de maig de 2010 a les 20 h.** Cambra, Fundació Pilar i Joan Miró

Sebastià Pou, violí | **Francisco Sard**, violí | **Jun Kuroki**, viola

Felipe Temes, violoncel

TORU TEKEMITSU: *A Way A Lone*

YANNIS IONNIDIS: *Quartet de cordes*

XAVIER CARBONELL: *Penuel*

• **Dissabte, 22 de maig de 2010 a les 20 h.** Cambra, Museu Castell de Sant Carles

Jordi Miralles, oboè | **Nigel Carter**, trompa | **Diana Miguel**, piano

C. REINECKE: *Trio en la menor, op. 88* | H. V. HERZOGENBERG: *Trio en Re major, op. 61*